TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. gegužės 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Viešieji pirkimai — Direktyva 2004/17/EB — Sutarčių sudarymo principai — 10 straipsnis — Vienodo požiūrio į dalyvius principas — Perkančiųjų subjektų pareiga prašyti dalyvių pakeisti ar papildyti pasiūlymą — Perkančiojo subjekto teisė atsisakymo atveju pasilikti banko garantiją — Direktyva 92/13/EEB — 1 straipsnio 3 dalis — Peržiūros procedūros — Sprendimas sudaryti viešojo pirkimo sutartį — Dalyvio pašalinimas — Ieškinys dėl panaikinimo — Suinteresuotumas pareikšti ieškinį“

Byloje C-131/16

dėl *Krajowa Izba Odwoławcza* (Nacionalinė apeliacinė taryba, Lenkija) 2016 m. vasario 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. kovo 1 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Archus sp. z o.o.,

Gama Jacek Lipik

prieš

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.,

dalyvaujant

Digital-Center sp. z o.o.,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Vilaras (pranešėjas), teisėjai M. Safjan ir D. Šváby,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.*, atstovaujamos A. Olszewska,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

* Proceso kalba: lenkų.

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. Di Matteo,

— Europos Komisijos, atstovaujamos K. Herrmann ir A. Tokár,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo (OL L 134, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 19) 10 straipsnio ir 1992 m. vasario 25 d. Tarybos direktyvos 92/13/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių Bendrijos taisyklių taikymą viešųjų pirkimų tvarkai vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, suderinimo (OL L 76, 1992, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 315), iš dalies pakeistos 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB (OL L 335, 2007, p. 31, toliau – Direktyva 92/13), 1 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Archus sp. z o.o.* ir *Gama Jacek Lipik* (toliau kartu – *Archus* ir *Gama*) ginčą su *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.* (Lenkijos naftos ir dujų gavybos bendrovė) dėl pastarosios sprendimų atmesti jų pasiūlymą, pateiktą per viešojo pirkimo procedūrą, ir priimti *Digital-Center sp. z o.o.* pateiktą pasiūlymą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2004/17 10 straipsnyje nustatyta:

„Perkantieji subjektai ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai.“

4 Direktyvos 92/13 1 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų peržiūros procedūros, kuriomis pagal išsamias taisykles, kurias gali nustatyti valstybės narės, galėtų pasinaudoti bent bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas gauti konkrečią sutartį ir kuriam dėl tariamo pažeidimo buvo padaryta žala ar kilusi tokios žalos rizika.“

5 Direktyvos 92/13 2a straipsnio 2 dalies trečioje pastraipoje nustatyta:

„Kandidatai laikomi suinteresuotais, jei perkantysis subjektas nepranešė jiems apie jų paraiškos atmetimą prieš atitinkamiems dalyviams pranešdamas apie sprendimą dėl sutarties suteikimo.“

Lenkijos teisė

6 *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych* (*Dz. U.* 2015, 2164 pozicija) (2004 m. sausio 29 d. Viešųjų pirkimų įstatymas, toliau – PZP) 25 straipsnyje nustatyta:

„1. Per pirkimo procedūrą perkančioji organizacija gali reikalauti, kad ūkio subjektai pateiktų tik tuos pareiškimus arba dokumentus, kurie yra būtini pirkimui įvykti. Pareiškimus arba dokumentus, patvirtinančius:

1) kad yra įvykdytos dalyvavimo pirkimo procedūroje sąlygos,

2) kad siūlomos prekės, paslaugos arba darbai atitinka perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus,

perkančioji organizacija nurodo skelbime apie pirkimą, pirkimo specifikacijose arba kvietime pateikti pasiūlymus.

2. Ministrų tarybos pirmininkas nutarimu nurodo dokumentus, kurių perkančioji organizacija gali reikalauti iš ūkio subjekto, taip pat galimas šių dokumentų pateikimo formas <…>“

7 PZP 26 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Perkančioji organizacija paprašo ūkio subjektų, kurie per nustatytą terminą nepateikė perkančiosios organizacijos reikalaujamų pareiškimų ar dokumentų, nurodytų 25 straipsnio 1 dalyje, kurie nepateikė įgaliojimų arba kurie pateikė 25 straipsnio 1 dalyje nurodytus perkančiosios organizacijos reikalaujamus pareiškimus ir dokumentus su klaidomis, arba kurie pateikė netinkamus įgaliojimus, pateikti juos per nustatytą terminą, nebent juos pateikus ūkio subjekto pasiūlymas vis vien būtų atmestinas arba reikėtų pripažinti pirkimo procedūrą negaliojančia. Perkančiosios organizacijos prašymu pateikti pareiškimai ir dokumentai turi patvirtinti, kad ūkio subjektas tenkina dalyvavimo pirkimo procedūroje sąlygas, o siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus, ne vėliau nei tą dieną, kai baigėsi paraiškų leisti dalyvauti pirkimo procedūroje arba pasiūlymų pateikimo terminas.“

8 PZP 46 straipsnio 4a dalis suformuluota taip:

„Perkančioji organizacija pasilieka užstatą ir palūkanas, jeigu ūkio subjektas, kuriam išsiųstas prašymas pagal 26 straipsnio 3 dalį, dėl jam priskirtinų priežasčių nepateikė 25 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų arba pareiškimų, įgaliojimų, subjektų, priklausančių tai pačiai 24 straipsnio 2 dalies 5 punkte nurodytai grupei, sąrašo arba informacijos apie tai, kad jis nepriklauso grupei, arba jeigu jis nesutiko su klaidos ištaisymu, kaip numatyta 87 straipsnio 2 dalies 3 punkte, todėl nebuvo galima atrinkti jo pasiūlymo kaip naudingiausio.“

9 PZP 87 straipsnyje numatyta:

„1. Nagrinėdama ir vertindama pasiūlymus, perkančioji organizacija gali prašyti ūkio subjektų pateikti paaiškinimus, susijusius su pateiktų pasiūlymų turiniu. Perkančiosios organizacijos ir ūkio subjekto derybos dėl pateikto pasiūlymo nėra leidžiamos, be to, atsižvelgiant į šio straipsnio 1a ir 2 dalis, nėra leidžiama kaip nors keisti pasiūlymo turinį.

1a. Vykstant konkurenciniam dialogui, nagrinėdama ir vertinama pasiūlymus, perkančioji organizacija gali reikalauti, kad ūkio subjektai patikslintų ir pataisytų pasiūlymų turinį ir pateiktų papildomą informaciją, tačiau neleidžiama daryti esminių pasiūlymo turinio ir pirkimo specifikacijose pateiktų reikalavimų pakeitimų.

2. Perkančioji organizacija pasiūlyme ištaiso:

1) akivaizdžias rašybos klaidas,

2) akivaizdžias skaičiavimo klaidas, atsižvelgdama į atliktų pakeitimų padarinius apskaičiavimams,

3) kitas klaidas, dėl kurių pasiūlymas neatitinka pirkimo specifikacijų, tačiau dėl kurių pasiūlymo turinys nepakeičiamas iš esmės, ir nedelsdama praneša apie tai ūkio subjektui, kurio pasiūlymas buvo pataisytas.“

10 PZP 179 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šiame skyriuje nustatytos teisinės apsaugos priemonės suteikiamos ūkio subjektui, konkurso dalyviui, taip pat kitam subjektui, jeigu jis yra arba buvo suinteresuotas sudaryti konkrečią sutartį ir patyrė arba gali patirti žalą dėl to, kad perkančioji organizacija pažeidė šio įstatymo nuostatas.“

11 PZP 180 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Apskųsti galima tik perkančiosios organizacijos veiksmą, kuris neatitinka įstatymo reikalavimų ir kurį ji atliko per pirkimo procedūrą, arba veiksmo, kurį perkančioji organizacija privalo atlikti pagal įstatymą, neatlikimą.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12 2015 m. birželio 3 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo* paskelbė apie ribotą viešojo pirkimo konkursą Nr. 2015/S 105-191838 dėl centrinio geologijos duomenų archyvo duomenų skaitmeninimo ir įmonės tinkle pateiktinų dokumentų elektroninės versijos parengimo paslaugų teikimo. Pirkimo objektas buvo šių archyvų popierinių dokumentų skenavimas, skenuotų dokumentų skaitmeninis tvarkymas ir jų įrašymas į patvariąsias duomenų laikmenas, paprastai naudojamas atitinkamais skaitmeniniais formatais ir mikrofilmų forma.

13 Pirkimo specifikacijų 4.1 punkte nurodyta, kad kartu su pasiūlymu teikti paslaugas dalyviai turi pateikti du dokumentus. Pirma, jie turėjo pateikti skenuotą perkančiosios organizacijos parengto dokumento kopiją, įrašytą į patvariąją laikmeną ir sutvarkytą pagal išsamų Pirkimo specifikacijų 4.1 punkto a papunktyje pateiktą aprašymą. Antrasis dokumentas turėjo būti 35 mm mikrofilmo pavyzdys, iš kurio matomas darbo, kuris turėjo būti vertinamas pagal kokybės kriterijų, rezultatas A4 formatu ir jo (16 kartų) išdidinta versija A0 formatu, kartu apibūdinant mikrofilmo gamybos metodą ir techninius parametrus, išsamiai nurodytus Pirkimo specifikacijų 4.1 punkto b papunktyje (toliau – mikrofilmo pavyzdys).

14 Pirmojo dokumento kokybė turėjo būti vertinama atsižvelgiant į pasiūlymų vertinimo kriterijus, o pavyzdžio kokybė – pagal principą „atitinka / neatitinka“, vadinasi, jeigu pavyzdys neatitinka reikalavimų, pasiūlymas turėtų būti atmestas remiantis PZP 89 straipsnio 1 dalies 2 punktu.

15 Dalyviai privalėjo užtikrinti pasiūlymą pateikdami 20 000 Lenkijos zlotų (PLN) užstatą.

16 Šioje procedūroje pateikti du pasiūlymai: vieną jų bendrai pateikė *Archus* ir *Gama*, kitą – *Digital-Center*.

17 2015 m. spalio 15 d. *Archus* ir *Gama* kreipėsi į perkančiąją organizaciją: jos nurodė jai netyčia padariusios klaidą ir paprašė leisti pagal PZP 87 straipsnio 2 dalies 3 punktą ištaisyti savo pasiūlymą pakeičiant su pasiūlymu pateiktą mikrofilmo pavyzdį, kuris neatitiko pirkimo specifikacijų.

18 2015 m. lapkričio 17 d. perkančioji organizacija atsakė, kad pateiktas mikrofilmo pavyzdys pripažintas dokumento papildymu pagal PZP įstatymo 26 straipsnio 3 dalį. Vis dėlto ji taip pat joms nurodė, kad jos nepateikė pagal Pirkimo specifikacijų 4.1 punkto b papunktį reikalaujamos informacijos apie mikrofilmo pavyzdžio gamybos metodą ir techninius parametrus, ir paprašė papildyti šią informaciją.

19 Išnagrinėjusi abu *Archus* ir *Gama* pateiktus mikrofilmų pavyzdžius, perkančioji organizacija galiausiai atmetė jų pasiūlymą kaip neatitinkantį minėto Pirkimo specifikacijų 4.1 punkto b papunkčio. Ji nusprendė, kad šių bendrovių pateikti mikrofilmų pavyzdžiai neleidžia nuskaityti A0 formato mikrofilmuoto dokumento kopijos minimalia 200 taškų colyje (dpi) skiriamąja geba. Ji taip pat nusprendė, kad *Digital-Center* pasiūlymas buvo naudingiausias.

20 Tuomet *Archus* ir *Gama* pateikė skundą *Krajowa Izba Odwoławcza* (Nacionalinė apeliacinė taryba, Lenkija) dėl perkančiosios organizacijos sprendimų atitinkamai atmesti jų pasiūlymą ir laimėjusiu pripažinti *Digital-Center* pasiūlymą.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teigia, kad pagal nacionalinius viešųjų pirkimų teisės aktus perkančioji organizacija gali reikalauti, kad vykstant konkursui dalyviai pateiktų „dokumentus ir pareiškimus“ ir prekių, kurias numatoma teikti, pavyzdžius. Ji taip pat privalo prireikus jų paprašyti pateikti trūkstamus arba pataisyti klaidingus dokumentus, kad jie atitiktų Pirkimo specifikacijų reikalavimus, išskyrus atvejus, kai pasiūlymas turėtų būti atmestas dėl kitų priežasčių arba kai būtina nutraukti procedūrą.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pirmiausia kyla klausimas dėl perkančiajai organizacijai nustatytos pareigos prašyti dalyvio papildyti pagal specifikacijas reikalaujamą dokumentą arba pateikti naują pavyzdį pagal šias specifikacijas, kaip pagrindinėje byloje, teisėtumo, nes dėl to dalyvis gali pakeisti savo pasiūlymo turinį, o tai kenktų konkurso skaidrumui. Jis taip pat abejoja dėl dalyvio pateikto užstato pasilikimo, kai dalyvis neįvykdo perkančiosios organizacijos prašymo papildyti tokį dokumentą, teisėtumo. Galiausiai jam kyla klausimas dėl *Archus* ir *Gama* suinteresuotumo ginčyti *Digital-Center* pasiūlymą.

23 Tokiomis aplinkybėmis *Krajowa Izba Odwoławcza* (Nacionalinė apeliacinė taryba) nusprendė sustabdyti bylą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Direktyvos 2004/17] 10 straipsnį galima aiškinti taip, kad perkančiajai organizacijai gali tekti pareiga reikalauti, kad ūkio subjektai, kurie per nustatytą terminą (t. y. pasiūlymų pateikimui nustatytą terminą) nepateikė perkančiosios organizacijos reikalaujamų „pareiškimų arba dokumentų“, patvirtinančių, kad siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos apibrėžtus reikalavimus (ši sąvoka taip pat apima pirkimo dalyko pavyzdžius), arba kurie pateikė perkančiosios organizacijos reikalaujamus „pareiškimus arba dokumentus“ su klaidomis, pateiktų trūkstamus arba pataisytus „pareiškimus arba dokumentus“ (pavyzdžius) per papildomą terminą, nenustačius draudimo, kad, papildžius „pareiškimus arba dokumentus“ (pavyzdžius), negali pasikeisti pasiūlymo turinys?

2. Ar [Direktyvos 2004/17] 10 straipsnį galima aiškinti taip, kad perkančioji organizacija gali pasilikti ūkio subjekto užstatą, jeigu jis, atsakydamas į perkančiosios organizacijos prašymą papildyti dokumentus, nepateikė „dokumentų arba pareiškimų“ (pavyzdžių), patvirtinančių, kad siūlomos prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus, kai dėl tokio papildymo būtų pakeistas pasiūlymo turinys, arba jeigu ūkio subjektas nesutiko, kad pasiūlymą pataisytų perkančioji organizacija, todėl jo pateiktas pasiūlymas negalėjo būti pasirinktas kaip naudingiausias?

3. Ar [Direktyvos 92/13] 1 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „konkreti sutartis“, apie kurią kalbama šios nuostatos dalyje „suinteresuotas gauti konkrečią sutartį“, reiškia „atitinkamą vykdomą viešojo pirkimo procedūrą“ (apie ją nagrinėjamu atveju paskelbta 2015 m. birželio 3 d.

skelbime), o gal ji reiškia „konkretų pirkimo dalyką“ (šiuo atveju perkančiosios organizacijos dokumentų archyvo skaitmeninimo paslauga), neatsižvelgiant į tai, ar, patenkinus skundą, perkančioji organizacija privalės pripažinti vykdomą viešojo pirkimo procedūrą negaliojančia ir galbūt pradėti naują viešojo pirkimo procedūrą?“

Dėl pirmojo klausimo

24 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/17 10 straipsnyje įtvirtintas vienodo požiūrio į ūkio subjektus principas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia perkančiajai organizacijai per konkursą prašyti dalyvių pateikti reikalaujamus pareiškimus arba dokumentus, kurių šie dalyviai nepateikė per nustatytą pasiūlymų pateikimo terminą, arba pataisyti šiuos pareiškimus ar dokumentus, jei yra klaidų, nors ši perkančioji organizacija kartu neprivalo šiems dalyviams nurodyti, jog jiems yra draudžiama pakeisti pateiktų pasiūlymų turinį.

25 Šiuo klausimu pirmiausia primintina, kad perkančiosios organizacijos pareiga paisyti vienodo požiūrio į dalyvius principo, kurios tikslas – skatinti sveikos ir veiksmingos konkurencijos tarp viešojo pirkimo porcedūroje dalyvaujančių įmonių plėtrą (žr., be kita ko, 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Komisija / CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, 110 punktą ir 2015 m. kovo 12 d. Sprendimo *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, 33 punktą), ir kuri atitinka pačią direktyvų, kurios reglamentuoja viešojo pirkimo sutarčių sudarymo tvarką, esmę (žr., be kita ko, 1993 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Danija*, C-243/89, EU:C:1993:257, 33 punktą; 1996 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-87/94, EU:C:1996:161, 51 punktą ir 2001 m. spalio 18 d. Sprendimo *SIAC Construction*, C-19/00, EU:C:2001:553, 33 punktą), be kita ko, reiškia, kad dalyviai turi turėti vienodas galimybes tiek tuomet, kai rengia pasiūlymus, tiek tuomet, kai perkančioji organizacija juos vertina (žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Michaniki*, C-213/07, EU:C:2008:731, 45 punktą ir 2016 m. gegužės 24 d. Sprendimo *MT Højgaard ir Züblin*, C-396/14, EU:C:2016:347, 37 punktą).

26 Pagal šį principą visų pirma reikalaujama, kad rengdami pasiūlymus visi konkurso dalyviai turėtų vienodas galimybes, o tai reiškia, kad visų konkuruojančių subjektų pasiūlymams turi būti taikomos vienodos sąlygos (1996 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-87/94, EU:C:1996:161, 54 punktas; 2002 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Universale-Bau ir kt.*, C-470/99, EU:C:2002:746, 93 punktas ir 2015 m. kovo 12 d. Sprendimo *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, 33 punktas).

27 Pagal vienodo požiūrio principą ir laikantis skaidrumo pareigos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūroje draudžiamos bet kokios perkančiosios organizacijos ir konkurso dalyvio derybos, o tai reiškia, kad pateikto pasiūlymo iš principo negalima keisti, neatsižvelgiant į tai, ar tai daroma perkančiosios organizacijos, ar konkurso dalyvio iniciatyva (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 36 punktą ir 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 31 punktą).

28 Jei perkančiajai organizacijai būtų leista prašyti kandidato, kurio pasiūlymą ji laiko netiksliu ar neatitinkančiu techninių specifikacijų, pateikti atitinkamus paaiškinimus, tuo atveju, jei šio kandidato pasiūlymas galiausiai būtų pasirinktas, galėtų atrodyti, jog perkančioji organizacija slaptai dėl jo derėjosi kitų kandidatų nenaudai ir taip pažeidė vienodo požiūrio principą (2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 36 punktas).

29 Teisingumo Teismas tai pat yra nusprendęs, kad vienodo požiūrio principas nedraudžia atskirais atvejais pataisyti ar papildyti pasiūlymo, kai jį akivaizdžiai būtina paaiškinti arba kai reikia ištaisyti akivaizdžias korektūros klaidas, su sąlyga, kad laikomasi tam tikrų reikalavimų (šiuo klausimu, kiek tai susiję su išankstinės dalyvių atrankos etapu per 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, 2004, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132) numatytą

riboto konkurso procedūrą, žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 35–45 punktus ir 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 30–39 punktus).

30 Visų pirma prašymas paaiškinti pasiūlymą, kuris gali būti pateiktas tik po to, kai perkančioji organizacija susipažino su visais pasiūlymais, iš principo turi būti adresuojamas analogiškai visiems tokioje pačioje situacijoje esantiems konkurso dalyviams ir jame taip pat turi būti nurodyti visi pasiūlymo aspektai, kuriuos reikia paaiškinti (žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 42–44 punktus ir 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 34–35 punktus).

31 Be to, šis prašymas negali lemti to, kad atitinkamas konkurso dalyvis iš tikrųjų galiausiai pateiks naują pasiūlymą (žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 40 punktą ir 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 36 punktą).

32 Galiausiai, kalbant apskritai, įgyvendindama turimą diskreciją dėl teisės prašyti kandidatų paaiškinti savo pasiūlymus, perkančioji organizacija turi traktuoti kandidatus vienodai ir sąžiningai, todėl pasibaigus pasiūlymų atrankos procedūrai ir atsižvelgiant į jos rezultatą paaiškinimo prašymas negali pasirodyti esąs nepagrįstai palankus ar nepalankus kandidatui ar kandidatams, kuriems jis adresuotas (žr. 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.*, C-599/10, EU:C:2012:191, 41 punktą ir 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 37 punktą).

33 Vis dėlto prašymas paaiškinti pasiūlymą negali būti skirtas ištaisyti situacijai, kai nėra dokumento ar informacijos, kuriuos pateikti buvo reikalaujama pagal pirkimo dokumentus, nes perkančioji organizacija turi griežtai laikytis savo pačios nustatytų kriterijų (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 10 d. Sprendimo *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 40 punktą).

34 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendime nurodė, kad dalyviai kartu su pasiūlymu turėjo pateikti suskaitmenintų archyvų dokumentų pavyzdžius, kurie turėjo būti parengti vadovaujantis Pirkimo specifikacijų 4.1 punkte apibrėžtais reikalavimais, ir nurodyti skaitmeninimo metodą ir kokybę.

35 Pagrindinės bylos aplinkybėmis prašymą pataisyti pasiūlymą, remdamosi PZP 87 straipsnio 2 dalies 3 punktu, perkančiajai organizacijai pateikė *Archus* ir *Gama*, veikdamos kaip konkurso dalyvis ir siekdamos vietoj kartu su savo pasiūlymu pateikto mikrofilmo pavyzdžio, kuris neatitiko Pirkimo specifikacijų, pateikti naują pavyzdį.

36 Pažymėtina, kad, remiantis šio sprendimo 29 punkte nurodyta jurisprudencija, perkančiosios organizacijos dalyviui adresuotas prašymas pateikti reikalaujamus pareiškimus ir dokumentus iš principo gali būti skirtas tik jo pasiūlymui paaiškinti arba akivaizdžiai šio pasiūlymo klaidai ištaisyti. Todėl toks prašymas negali bendrai leisti dalyviui pateikti pareiškimų ir dokumentų, kuriuos pateikti buvo reikalaujama pagal Pirkimo specifikacijas ir kurie nebuvo pateikti per pasiūlymams pateikti nustatytą terminą. Šis prašymas, remiantis šio sprendimo 31 punkte minėta jurisprudencija, taip pat negali lemti situacijos, kai dalyvis pateikia dokumentus su tokiais pakeitimais, kurie iš tiesų reikštų naują pasiūlymą.

37 Bet kuriuo atveju pagal nacionalinę teisę perkančiajai organizacijai galinti tekti pareiga prašyti dalyvių pateikti reikalaujamus pareiškimus ir dokumentus, kurių šie nepateikė per pasiūlymams pateikti nustatytą terminą, arba pataisyti šiuos pareiškimus arba dokumentus, jeigu juose yra klaidų, gali būti leistina tik tiek, kiek pradinio pasiūlymo papildymas arba pataisymas nelemia esminio pasiūlymo pakeitimo. Iš tiesų, iš 2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *SAG ELV Slovensko ir kt.* (C-599/10, EU:C:2012:191) 40 punkto matyti, kad pataisyti pradinį pasiūlymą tam, kad būtų ištaisytos akivaizdžios korektūros klaidos, galima tik išimtiniais atvejais ir tik jei šis pakeitimas faktiškai nelemia naujo pasiūlymo.

38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, ar pagrindinės bylos aplinkybėmis *Archus* ir *Gama* padarytas dokumento pakeitimas neperžengė akivaizdžios jų pasiūlymo klaidos ištaisymo ribų.

39 Todėl į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/17 10 straipsnyje įtvirtintas vienodo požiūrio į ūkio subjektus principas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia perkančiajai organizacijai per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą prašyti dalyvio pateikti pareiškimus arba dokumentus, kuriuos pateikti buvo reikalaujama pagal specifikacijas ir kurie nebuvo pateikti per pasiūlymams pateikti nustatytą terminą. Tačiau šis straipsnis nedraudžia perkančiajai organizacijai prašyti dalyvio paaiškinti pasiūlymą arba pataisyti akivaizdžią šiame pasiūlyme esančią klaidą, tik su sąlyga, kad toks prašymas adresuojamas visiems tokioje pačioje situacijoje esantiems dalyviams, visi dalyviai traktuojami vienodai ir sąžiningai ir šis paaiškinimas arba pataisymas negali prilygti naujo pasiūlymo pateikimui, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl antrojo klausimo

40 Savo antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/17 10 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis nedraudžia tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, perkančiajai organizacijai pasilikti dalyvio per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą pervesto užstato, jeigu šis nepateikė dokumentų, patvirtinančių, kad jo pasiūlymas atitinka specifikacijose perkančiosios organizacijos apibrėžtus reikalavimus, nes dėl tokio papildymo būtų pakeistas pasiūlymo turinys, arba nepritarė tam, kad perkančioji organizacija pataisytų jo pasiūlymą, ir dėl to jo pasiūlymas negalėjo būti atrinktas.

41 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką SESV 267 straipsniu įtvirtinta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, kuria naudodamasis Teisingumo Teismas pateikia nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, kurio jiems reikia jų nagrinėjamai bylai išspręsti (žr., be kita ko, 2003 m. birželio 12 d. Sprendimo *Schmidberger*, C-112/00, EU:C:2003:333, 30 punktą; 2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Unió de Pagesos de Catalunya*, C-197/10, EU:C:2011:590, 16 punktą ir 2012 m. birželio 19 d. Sprendimo *Chartered Institute of Patent Attorneys*, C-307/10, EU:C:2012:361, 31 punktą).

42 Vykstant šiam bendradarbiavimui klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę yra visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema yra hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ar teisinės aplinkybės, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2003 m. sausio 21 d. Sprendimo *Bacardi-Martini et Cellier des Dauphins*, C-318/00, EU:C:2003:41, 43 punktą; 2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Unió de Pagesos de Catalunya*, C-197/10, EU:C:2011:590, 17 punktą ir 2012 m. birželio 19 d. Sprendimo *Chartered Institute of Patent Attorneys*, C-307/10, EU:C:2012:361, 32 punktą).

43 Teisingumo Teismo funkcija nagrinėjant prašymus priimti prejudicinį sprendimą yra padėti vykdyti teisingumą valstybėse narėse, o ne patarti bendrais ar hipotetiniais klausimais (žr., be kita ko, 2003 m. birželio 12 d. Sprendimo *Schmidberger*, C-112/00, EU:C:2003:333, 32 punktą ir 2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Unió de Pagesos de Catalunya*, C-197/10, EU:C:2011:590, 18 punktą).

44 Konstatuotina, kad, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pagrindinės bylos aplinkybės akivaizdžiai neatitinka nė vieno iš dviejų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrajame klausime nurodytų atvejų.

45 Iš tiesų, kaip matyti iš pirmojo klausimo analizės, ginčas pagrindinėje byloje iš esmės susijęs su tuo, ar perkančioji organizacija gali, nepažeisdama Direktyvos 2004/17 10 straipsnio, leisti dalyviui jau po to, kai jis pateikė savo pasiūlymą, pakeisti dokumentą, kurį pateikti buvo reikalaujama pagal pirkimo specifikacijas, šiuo atveju – mikrofilmo pavyzdį, kitu dokumentu, kai pavyzdys esą buvo pateiktas per klaidą. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą visiškai nematyti, kad *Archus* ir *Gama* nepateikė dokumentų, kuriuos pateikti buvo reikalaujama pagal specifikacijas, arba nesutiko, kad perkančioji organizacija pataisytų jų pasiūlymą. Todėl reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo antrajame klausime iškelta problema yra hipotetinė.

46 Tokiomis aplinkybėmis antrasis prejudicinis klausimas turi būti pripažintas akivaizdžiai nepriimtinu.

Dėl trečiojo klausimo

47 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 92/13 1 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „konkreti sutartis“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, reiškia atitinkamą vykdomą viešojo pirkimo procedūrą, ar patį sutarties, kurią ketinama sudaryti užbaigus šią viešojo pirkimo procedūrą, dalyką, jeigu pateikti tik du pasiūlymai, o dalyvis, kurio pasiūlymas atmestas, galėtų būti pripažintas suinteresuotu, kad būtų atmestas kito dalyvio pasiūlymas ir dėl to perkančioji organizacija pradėtų naują viešojo pirkimo procedūrą.

48 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo klausimu pažymėjo, kad ūkio subjektas, pateikęs pasiūlymą per viešojo pirkimo procedūrą, jeigu jo pasiūlymas atmetamas, neturi suinteresuotumo ginčyti sprendimo sudaryti viešojo pirkimo sutartį. Todėl nors toks dalyvis, kaip antai *Archus* ir *Gama*, neabejotinai turi suinteresuotumą ginčyti sprendimą atmesti jo pasiūlymą, tiek, kiek šiuo atveju jis išsaugo galimybę, kad su juo bus sudaryta sutartis, jis nebeturi jokio suinteresuotumo tolesne pirkimo sutarties sudarymo eiga, jeigu jo pasiūlymas buvo galutinai atmestas, bent jau tuo atveju, kai buvo pateikti ir atrinkti keli pasiūlymai.

49 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar sąvoka „konkreti sutartis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 92/13 1 straipsnio 3 dalį, apima galimą naujos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros surengimą.

50 Šiuo klausimu primintina, kad Direktyvos 92/13 1 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad būtų peržiūros procedūros, kuriomis pagal išsamias taisykles, kurias gali nustatyti valstybės narės, galėtų pasinaudoti bet kuris asmuo, kuris yra arba buvo suinteresuotas laimėti konkrečią sutartį ir kuriam dėl tariamo pažeidimo buvo padaryta žala ar kilusi tokios žalos rizika.

51 Paprašytas išaiškinti analogiškas 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395 1989 12 30, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba, 6 sk. 1 t., p. 246) 1 straipsnio 3 dalies nuostatas, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, vykstant viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrai, dalyviai turi lygiavertį teisėtą suinteresuotumą, kad būtų atmestas kitų pasiūlymas, siekdami laimėti sutartį (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 4 d. Sprendimo *Fastweb*, C-100/12, EU:C:2013:448, 33 punktą; 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, 27 punktą ir 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich*, C-355/15, EU:C:2016:988, 29 punktą), nesvarbu, koks būtų dalyvių skaičius ir skundus pateikusių dalyvių skaičius (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, 29 punktą).

52 Iš tiesų, viena vertus, vieno konkurso dalyvio pašalinimas gali lemti, kad kitas konkurso dalyvis tiesiogiai per tą pačią procedūrą laimės sutartį. Kita vertus, pašalinus abu konkurso dalyvius ir pradėjus naują viešojo pirkimo procedūrą, kiekvienas iš konkurso dalyvių galėtų joje dalyvauti ir taip netiesiogiai laimėti sutartį (žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 27 punktą).

53 2013 m. liepos 4 d. Sprendime *Fastweb* (C-100/12, EU:C:2013:448) ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendime *PFE* (C-689/13, EU:C:2016:199) suformuluotas jurisprudencijos principas taikytinas šioje byloje nagrinėjamai situacijai.

54 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros, kurioje pateikti du pasiūlymai ir kurioje perkančioji organizacija priėmė vienu metu du sprendimus – atitinkamai atmesti vieno ir pripažinti laimėjusiu kito dalyvio pasiūlymą, dalyvio, kurio pasiūlymas buvo atmestas, skundą dėl šių dviejų sprendimų. Šiam skundui pagrįsti šis dalyvis nurodo, kad laimėjusio dalyvio pasiūlymas turėjo būti atmestas dėl jo neatitikties pirkimo specifikacijoms.

55 Tokioje situacijoje dalyvis, kuris pateikė skundą, turi būti pripažintas teisėtai suinteresuotu, kad laimėjusio dalyvio pasiūlymas būtų atmestas, o tai gali reikšti, kad perkančioji organizacija negalės atrinkti tinkamo pasiūlymo (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 4 d. Sprendimo *Fastweb*, C-100/12, EU:C:2013:448, 33 punktą ir 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 24 punktą).

56 Šį aiškinimą patvirtina Direktyvos 92/13 2a straipsnio 1 ir 2 dalys, kuriose aiškiai numatyta dalyvių, kurių pasiūlymai negalutinai atmesti, teisė užginčyti perkančiųjų organizacijų priimtus sprendimus sudaryti sutartį.

57 Tiesa, byloje, kurioje priimtas 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *Bietergemeinschaft Technische Gebäudebetreuung und Caverion Österreich* (C-355/15, EU:C:2016:988, 13–16, 31 ir 36 punktai), Teisingumo Teismas nusprendė, kad dalyviui, kurio pasiūlymą perkančioji organizacija pašalino iš viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros, gali būti atsisakyta suteikti teisę ginčyti sprendimą sudaryti viešojo pirkimo sutartį. Tačiau sprendimas dėl šio dalyvio pašalinimo toje byloje buvo patvirtintas sprendimu, kuris įgijo *res judicata* galią dar prieš teismui, kuriame užginčytas sprendimas sudaryti sutartį, priimant sprendimą, taigi minėtas dalyvis turėjo būti laikomas galutinai pašalintu iš tos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros.

58 Pagrindinėje byloje, priešingai, *Archus* ir *Gama* pateikė skundą dėl sprendimo atmesti jų pasiūlymą ir dėl sprendimo sudaryti sutartį, kurie priimti vienu metu, taigi jos negali būti laikomos galutinai pašalintomis iš viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros. Tokioje situacijoje „konkrečios sutarties“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 92/13 1 straipsnio 3 dalį, gali prireikus apimti naujos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros surengimą.

59 Remiantis tuo, kas išdėstyta, Direktyva 92/13 turi būti aiškinama taip, kad tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą buvo pateikti du pasiūlymai ir perkančioji organizacija priėmė vienu metu du sprendimus – atitinkamai atmesti vieno ir pripažinti laimėjusiu kito dalyvio pasiūlymą, dalyvis, kurio pasiūlymas buvo atmestas ir kuris pateikė skundą dėl šių dviejų sprendimų, turi turėti teisę prašyti atmesti laimėjusio dalyvio pasiūlymą, taigi „konkrečios sutarties“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 92/13 1 straipsnio 3 dalį, gali prireikus apimti naujos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros surengimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

60 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1. **2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo 10 straipsnyje įtvirtintas vienodo požiūrio į ūkio subjektus principas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia perkančiajai organizacijai per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą prašyti dalyvio pateikti pareiškimus arba dokumentus, kuriuos pateikti buvo reikalaujama pagal specifikacijas ir kurie nebuvo pateikti per pasiūlymams pateikti nustatytą terminą. Tačiau šis straipsnis nedraudžia perkančiajai organizacijai prašyti dalyvio paaiškinti pasiūlymą arba pataisyti akivaizdžią šiame pasiūlyme esančią klaidą, tik su sąlyga, kad toks prašymas adresuojamas visiems tokioje pačioje situacijoje esantiems dalyviams, visi dalyviai traktuojami vienodai ir sąžiningai ir šis paaiškinimas arba pataisymas negali prilygti naujo pasiūlymo pateikimui, o tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

2. 1992 m. vasario 25 d. Tarybos direktyva 92/13/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių Bendrijos taisyklių taikymą viešųjų pirkimų tvarkai vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, suderinimo, iš dalies pakeista 2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/66/EB, turi būti aiškinama taip, kad tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą buvo pateikti du pasiūlymai ir perkančioji organizacija priėmė vienu metu du sprendimus – atitinkamai atmesti vieno ir pripažinti laimėjusiu kito dalyvio pasiūlymą, dalyvis, kurio pasiūlymas buvo atmestas ir kuris pateikė skundą dėl šių dviejų sprendimų, turi turėti teisę prašyti atmesti laimėjusio dalyvio pasiūlymą, taigi „konkrečios sutarties“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 92/13, iš dalies pakeistos Direktyva 2007/66, 1 straipsnio 3 dalį, gali prireikus apimti naujos viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros surengimą.

Parašai.